

Tożsamość — kim jestem ja i kim są moi rówieśnicy i rówieśniczki?

Anna Chojnacka-Skoog

Temat warsztatu:

Tożsamość — kim jestem ja i kim są moi rówieśnicy i rówieśniczki?

Autorka:

Anna Chojnacka-Skoog

Konsultacje medyczne: Iwona Wróbel-Przebięda

Cele:

Uczeń/uczennica wie, umie rozumie:

- Dowiaduje się, świat jest wielki i różnorodny
- Dowiaduje się, że globus przedstawia świat
- Zastanawia się nad swoim miejscem w świecie
- Poznaje pojęcia kraj, kontynent, świat – wie, co jest większe, a co mniejsze
- Rozumie, że świat jest wspólny i należy do wszystkich mieszkańców i mieszkank
- Odkrywa, że mieszkańcy i mieszkanki świata w wielu rzeczach są podobni

Hasła tematyczne

- Wartości: Empatia, Solidarność, Otwartość, Odpowiedzialność
- Różnorodność, inność, szukanie podobieństw

Podstawowe informacje na temat warsztatu można znaleźć:

Co trzeba przygotować przed rozpoczęciem lekcji?

- taśma malarska
- markery, flipcharty
- piłka-globus (np. dmuchana),
- opcjonalnie: mapy konturowe świata dla każdego dziecka z możliwością pokolorowania Etiopii i Rosji.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipczart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
10 minut	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawienie się, Integracja, • Przedstawienie celu zajęć 	<p>Przedstawienie się i krótkie omówienie głównego celu warsztatu</p> <p>Trener/ka przedstawia się, informuje, że jest z PAH.</p> <p>Zabawa integracyjna „Kreatywny klocek” lub „Wesołe powitanie”</p> <p>Każda zabawa i zadanie musi być omówione zanim uczniowie przystąpią do jego realizacji. Ustalenie reguł, organizacji, zasad musi odbywać się w skupieniu. Pomocne może być w tym wstanie i zaproszenie dzieci, aby usiadły na ziemi i posłuchały jak będą się bawić/ jakie zadanie wykonywać.</p> <p>Trener/ka na środku kręgu stawia klocek (często dostępny w klasie) i tłumaczy zasady zabawy: należy sobie wyobrazić, że klocek nie jest już tym przedmiotem, ale czymś innym (innym dowolnym przedmiotem). Każda kolejna osoba dostaje klocka do ręki i mówi głośno swoje imię, następnie z wykorzystaniem klocka pokazuje grupie jakąś czynność. Zadaniem grupy jest odgadnięcie jakim przedmiotem w takim pokazie był klocek. Zabawę rozpoczyna trener/ka np. udając, że czesze włosy za pomocą klocka, wówczas klocek zamienia się w grzebień.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • taśma malarska, • marker – dla nauczyciela przed rozpoczęciem zajęć, • klocek 	<p>Przed rozpoczęciem zajęć prosimy nauczyciela/kę o przygotowanie identyfikatorów dla dzieci - trene/kar wchodzi do klasy, w której dzieci mają już taśmy malarskie/inne identyfikatory przyćpione do bluzek dzieci w widocznym miejscu.</p> <p>Dwie propozycje zabaw na początek zajęć – do wykorzystania w zależności od poziomu energii w grupie oraz liczebności – przy większej grupie sprawdza się zabawa „kreatywny klocek”</p>

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
		<p>Alternatywa dla powyższego wstępu lub przerywnik po innej metodzie:</p> <p>Trener/ka włącza jakąś wesołą muzykę, najlepiej na telefonie, aby co chwilę nie podchodzić do komputera na drugim końcu sali lub prosi nauczyciela/kę o wsparcie w tej kwestii. Pamiętajmy, że polecenia do dzieci muszą być konkretne i zwięzłe. Np.: "Za chwilę usłyszycie muzykę, kiedy zatrzymam ją za pierwszym razem, przywitajcie się z jak największą ilością osób, podając jej rękę. Kiedy muzyka zatrzyma się następnym razem, nadstawcie uszy, bo usłyszycie co tym razem macie za zadanie wykonać"...itp.</p> <p>Kiedy muzyka gra, dzieci tańczą, poruszają się w jej rytmie. Na przerwę trener/ka wykrzykuje: "A teraz witamy się z jak największą liczbą dzieci podając sobie prawe dłonie!" – trener/ka także bierze udział. Ważne jest, aby robić to szybko, szybko przechodzić do innych osób. Trener/ka ponownie włącza muzykę, ponownie zatrzymuje i zmienia hasło, np. "A teraz patrzymy jak największej liczbie osób głęboko w oczy i uśmiechamy się do siebie" itd. („Posyłamy całuski jak największej liczbie osób/ Przybijamy piątkę"/"Przybijamy żółwika"/"Witamy się prawymi stopami")</p> <p>Trener/ka dziękuje dzieciom za udział w tej zabawie a następnie krótko tłumaczy dzieciom główne cele warsztatu: zastanowienie się kim jest każdy/a z nas; lepsze poznanie miejsca, na którym żyją wszyscy ludzie - planety Ziemi. Celem naszego spotkania będzie lepsze poznanie planety Ziemi i jej mieszkańców i mieszkanek. Zastanowimy się także, kim jesteśmy. Co odróżnia nas od innych ludzi a w czym jesteśmy do siebie podobni.</p>		

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
10 minut	<ul style="list-style-type: none"> Ustalenie kontraktu – zasad współpracy 	<p>Kontrakt</p> <p>Każda grupa funkcjonuje z większą odpowiedzialnością, kiedy zasady ustalają jej członkowie. Jeżeli grupa jest spokojna nic nie stoi na przeszkodzie, żeby zasady na te konkretne warsztaty ustalili sami uczniowie i uczennice. Trener/ka może zadać pytanie: "Jak będziemy zachowywać się podczas naszego spotkania, żeby wszystkim nam miło spędziło się ten czas"? Uczniowie/nnice odpowiadają: "Podnosimy rękę kiedy chcemy coś powiedzieć", "nie krzyczymy" itp.</p>		<p>Można przed zajęciami zapytać nauczyciela/kę czy i gdzie w klasie wiszą zasady obowiązujące klasę na każdych zajęciach.</p> <p>Jeśli grupa jest wyjątkowo rozkojarzona i trener/ka może od razu przejść do wytłumaczenia, że aby pracowało się lepiej w grupie, zasady, które normalnie obowiązują OU w klasie, mają też obowiązywać na tych zajęciach. Trener/ka prosi dzieci o przedstawienie im kilku najważniejszych zasad, które obowiązują w klasie.</p>
25 minut	<ul style="list-style-type: none"> Bajka o małym stworzeniu, który chce się dowiedzieć kim jest - wstęp do rozmów na temat tożsamości, pytania "kim jestem?" 	<p>Bajka - Kim jestem?</p> <p>Trener/ka czyta/opowiada bajkę pt.: "Kim jestem," autorstwa Gervase Phinn. Dzieci siedzą z zamkniętymi oczami, w wygodnej pozycji.</p> <p>Odgrywanie/odczytywanie bajki przerywamy zadając dzieciom kilka pytań (pytania w uwagach) itp. Jeżeli trener/ka nie czuje się na siłach, żeby bajkę odgrywać może w trakcie czytania pokazywać zdjęcia zwierząt, które pojawiają się w bajkach.</p> <p>Pewnego gorącego dnia w środku dżungli dziwne małe stworzenie wykuło się z jajka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> www.youtube.com/watch?v=utptOP1eK7k Załącznik A: Zdjęcia zwierząt 	<ol style="list-style-type: none"> Jak myślicie, jakie to stworzenie? Tym razem, jak myślicie, jakie to może być stworzenie? Jak myślicie, jakie to stworzenie? Czy nasz bohater powinien się go bać?

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
		<p>Kontrakt</p> <p>Podrapało się, ziewnęło, otworzyło swoje duże okrągłe oczka i rozejrzało się dookoła. „Kim jestem?” - zadało sobie pytanie, „skąd pochodzę?”. I pognało przez wysokie trawy w poszukiwaniu odpowiedzi na to pytanie. Zaraz potem spotkało inne stworzenie o bardzo długiej szyi (1). „Przepraszam” - powiedziało dziwne małe stworzenie - „czy możesz mi powiedzieć kim jestem i skąd pochodzę?”. „Nie mam pojęcia” - odrzekło stworzenie chichotając - „Wiem, że jestem żyrafą i jestem najwyższym zwierzęciem na całym świecie, ale nie wiem jakim ty jesteś stworzeniem.” Dziwne małe stworzenie pognało, więc dalej przez wysokie trawy. Wkrótce spotkało stworzenie z dwoma wielkimi kłami. „Przepraszam” - powiedziało dziwne małe stworzenie - „czy możesz mi powiedzieć kim jestem i skąd pochodzę?”. „Nie mam pojęcia” - trąbnęło stworzenie (2) - „Wiem, że jestem słoniem i jestem najsilniejszym zwierzęciem na całym świecie, ale nie wiem jakim ty jesteś stworzeniem.” Dziwne małe stworzenie pognało więc dalej przez wysokie trawy. Wkrótce spotkało stworzenie o bardzo długich nogach. „Przepraszam” - powiedziało dziwne małe stworzenie - „czy możesz mi powiedzieć kim jestem i skąd pochodzę?”. „Nie mam pojęcia” - warknęło stworzenie - „Wiem, że jestem gepardem i jestem najszybszym zwierzęciem na całym świecie, ale nie wiem jakim ty jesteś stworzeniem.” Dziwne małe stworzenie pognało więc dalej przez wysokie trawy. Wkrótce spotkało stworzenie z ostrym rogiem. „Przepraszam” - powiedziało dziwne małe stworzenie - „czy możesz mi powiedzieć kim jestem i skąd pochodzę?”. „Nie mam pojęcia” - fuknęło stworzenie - „Wiem, że jestem nosorożcem i jestem jednym z najbardziej opancerzonych zwierząt na całym świecie, ale nie wiem jakim ty jesteś stworzeniem.” Dziwne małe stworzenie pognało więc dalej przez wysokie trawy. Wkrótce spotkało bardzo włochate stworzenie. „Przepraszam” - powiedziało dziwne małe stworzenie - „czy możesz mi powiedzieć kim jestem i skąd pochodzę?”. „Nie mam pojęcia” - odrzekło stworzenie -</p>		

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
		<p>Kontrakt</p> <p>„Wiem, że jestem szympansem i jestem najmądrzejszym zwierzęciem na całym świecie, ale nie wiem jakim ty jesteś stworzeniem.” „Dziwne małe stworzenie pognało więc dalej przez wysokie trawy. Wkrótce dotarło nad głęboką, ciemną i bagnistą rzekę. Na jej brzegu leżało stworzenie z wielkimi żółtymi oczami i wielkim białym uśmiechem. „Przepraszam” - powiedziało dziwne małe stworzenie- „czy możesz mi powiedzieć kim jestem i skąd pochodzę?”</p> <p>„Tak, mogę”- prychnęło stworzenie” „Naprawdę?” - wykrzyknęło dziwne małe stworzenie. „Mogę, ale musisz podejść trochę bliżej” - wyszeptało stworzenie uśmiechając się i szeroko otwierając swoje szczęki (3). „Wejdź na czubek mojego nosa, to Ci powiem.” Dziwne małe stworzenie zaczęło więc nieśmiało podchodzić bliżej, i bliżej, i bliżej... I właśnie kiedy miało już się wspiąć na czubek nosa krokodyla, usłyszało za sobą głos. „Tu jesteś!” i zobaczyło przed sobą stworzenie bardzo podobne do siebie, tylko o wiele, wiele większe. „Kim jesteś” - zapytało dziwne małe stworzenie - „Jestem Twoją mamą” - powiedziało dziwne duże stworzenie - „a Ty jesteś moim dzieckiem, małym kameleonem, najpiękniejszym i najbardziej wyjątkowym stworzeniem na całym świecie. Szukałam Cię po całej dżungli i zastanawiałam co się z Tobą stało! Teraz chodź ze mną, poznasz swoich braci i siostry.”</p> <p>Pytania do dzieci po przeczytaniu historii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Po co małe stworzenie pobiegło w wysokie trawy? • Jakie inne zwierzęta spotkało po drodze stworzenie? • Czy małe stworzenie było faktycznie dziwne? • Czy dowiedziało się, jakim jest stworzeniem? Jakim jest zwierzęciem? • Od kogo się tego dowiedziało? • A Wy, czy wiecie, kim Wy jesteście? • A skąd to wiecie? 		

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
5 minut	<ul style="list-style-type: none"> Uporządkowanie pojęć takich jak: kraj, kontynent, świat – odróżnianie, co jest większe, a co mniejsze 	<p>Nesting boxes</p> <p>Trener/ka pokazuje cztery, różnej wielkości puszki lub pudełka. Pyta uczniów i uczennice, czy domyślają się, co każda z puszek/pudełek przedstawia.</p> <p>Pyta się, co jest większe:</p> <ul style="list-style-type: none"> państwo czy miasto? państwo czy kontynent? kontynent czy świat? <p>Pokazuje, jak kolejne puszki/pudełka przedstawiające kolejno miasto, państwo, kontynent i świat, można wsadzać jedno w drugie. Może przepytwać z kilku przykładów - Europa to miasto, państwo, czy kontynent/Trójmiasto to miasto, państwo, czy kontynent, Polska itd. Dobrze byłoby wspomóc się mapą i wyciętymi sylwetkami państwa, miasta, kontynentu – które można przyłożyć do mapy. Przy pomocy tej wizualizacji łatwiej będzie zrozumieć dzieciom, że świat jest największy i mieści w sobie różne kontynenty, na których są różne państwa, a w państwach są różne miasta, miasteczka lub wsie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Cztery puszki lub pudełka z wydrukowanymi mapkami świata, kontynentu, państwa i miasta, które można włożyć jedno w drugie. 	<p>Pojęcia te są szczególnie znane trzecioklasistom/kom, ale wiele dzieci z klas I i II również świetnie radzą sobie z odróżnianiem tych pojęć.</p>

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
40 minut	<ul style="list-style-type: none"> Listy Odkrywanie, co mamy wspólnego z rówieśnikami/czkami z innych części świata 	<p>Listy rówieśników i rówieśniczek – szukanie podobieństw</p> <p>Trener/ka pyta uczniów i uczennice jak wygląda ich dzień: „Jakie czynności wykonujecie każdego dnia?”</p> <p>Trener/ka zapisuje odpowiedzi na flipcharcie, a w przypadku pierwszej klasy trener/ka obok hasłowych odpowiedzi rysuje symbole przedstawiające daną czynność. Następnie informuje uczniów i uczennice, że niebawem przeczyta listy ich rówieśników/czek z odległych krajów, w którym również będzie mowa o codziennych czynnościach.</p> <p>Trener/ka pyta się dzieci, czy wiedzą, na jakim kontynencie znajduje się Etiopia. Informuje, że dziewczynka o imieniu Muluken, która napisała do nich list pochodzi właśnie z tego afrykańskiego kraju.</p> <p>Włącza google maps (widok z satelity) i pyta uczniów i uczennice, gdzie chodzą do szkoły. Wpisuje odpowiedź, pokazuje im ich szkołę, a następnie szuka miejscowości, w której mieszka Muluken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Projektor (do wyświetlania Google Maps), flipchart, kolorowe markerki, listy: Historia Muluken (Etiopia), historia Saszy (Rosja), zdjęcia dzieci - autorów/rek listów. 	<ul style="list-style-type: none"> może być tak, że grupa się szybko znudzi czytaniem listów - wówczas bardziej je opowiadamy niż czytamy lub skupiamy się tylko na jednej historii ochotników/czki podkreślających czynności wypisane na tablicy warto zmienić po pierwszej rundzie/liście W klasie I dzieci dopiero uczą się czytać, dlatego mogą sobie nie poradzić z zakresłaniem tych czynności, które są wspólne dla dzieci w klasie i ich rówieśników/czek -autorów/ek listów. Tutaj z pomocą może przyjść nam nauczyciel/ka lub to, że czynności będą zapisane w formie rysunków/symboli. <p>Uwaga – można przeczytać jeden list zamiast dwóch, jeżeli czujemy, że dzieci zaczynają się nudzić.</p>

Czas	Cel metody	Potrzebne materiały, uwagi i warianty ćwiczenia	Opis metody
			<p style="text-align: center;">Listy rówieśników i rówieśniczek - szukanie podobieństw</p> <p>Pokazuje jaką drogę musieliby wszyscy przebyć, żeby spotkać się z Muluken osobiście. Pyta się również jakimi środkami transportu mogliby tam dojechać i ile trwałaby ta wyjątkowa podróż. Warto zabawić się z dziećmi w wyliczanie, ile godzin musielibyśmy jechać autem, a ile samolotem itp. Trener/ka wyjmuje list od Muluken i wybiera dwie chętne osoby (nie zdradza na tym etapie szczegółów, jakie będą miały zadanie, dzięki temu unikamy przekrzykiwania i poczucia straty). Informuje, że kiedy tylko dzieci usłyszą, że mają coś wspólnego ze swoją rówieśniczką - tj. np. wykonują taką samą czynność w ciągu dnia, mają takie same obowiązki lub sposób spędzania wolnego czasu, mają wykonać określony gest. Tu trener/ka pokazuje gest wkręcania żarówki, prosi dzieci, żeby również przećwiczyły ten gest. Następnie tłumaczy dwóm wybranym chętnym osobom, że ich zadaniem będzie zakreślić na flipcharcie wspólne dla wszystkich dzieci czynności.</p> <p>Trener/ka czytając listy wyświetla zdjęcia ich autorów/rek na projektorze.</p> <p>Trener/ka przed przeczytaniem następnego listu rówieśnika z Rosji- Saszy, proponuje zabawę ruchową. Dzieci wstają i grupowo odgrywają czynności z tablicy "gotowanie, skakanie, wędrowanie, mycie rąk, noszenie wody" 1 raz standardowo, 2 raz w zwolnionym tempie, 3 raz w najbardziej ekspresowym tempie. Następnie, jeśli dzieci są zainteresowane pokazuje dzieciom miasto, z którego pochodzi Sasza na google maps oraz jaką drogę musiałyby przebyć, żeby spotkać się z nim osobiście. Podczas słuchania listu, dzieci mają to samo zadanie do wykonania, co w przypadku historii Muluken. Trener/ka pyta się dzieci, co łączy ich z dziećmi z innych części świata. Jeszcze raz zakreśla lub wskazuje odpowiedzi zapisane na tablicy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeżeli czas na to pozwala może dopytać: czy zdarzyło Wam się bawić z kimś z innego kraju i mówiliście w innych językach? • Jak to wyglądało?, Co ułatwiło Wam komunikację? • Jak czuliście się na początku takiego poznania i zabawy, a jak na jej koniec? • Można doprecyzować, że dzieci z różnych krajów nie potrzebowały znać wspólnego języka, gdyż zabawa była ich wspólną płaszczyzną porozumienia.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
5 minut	<ul style="list-style-type: none"> Globus Utrwalenie informacji, z jakiego kraju i kontynentu pochodzą autorzy/rki przeczytanych listów w poprzednim ćwiczeniu 	<p>Rundka z globusem</p> <p>Trener/ka prosi uczniów i uczennice, żeby usiedli w kręgu. Następnie informuje, że jeszcze raz sprawdzimy skąd pochodzą autorzy/rki listów. Pokazuje palcem wybrany kraj i prosi, żeby każde następne dziecko w kręgu podało globus następnej osobie wskazując jej miejsce zamieszkania danego autora/rki listu.</p> <p>W przypadku dużej grupy można posłużyć się mapą papierową lub wyświetloną na rzutniku. Jeżeli pozwala na to czas, dzieci mogą pokolorować na konturowej mapie świata miejsca, z którego pochodzą autorzy/rki listów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Globus opcjonalnie: mapy konturowe świata dla każdego dziecka z możliwością pokolorowania Etiopii i Rosji 	Tylko w przypadku małych grup, w innym wypadku przechodzimy do ćwiczenia „w co się bawisz”.
20 minut	<ul style="list-style-type: none"> W co się bawisz 	<p>W co się bawisz?</p> <p>Trener/ka prosi dzieci, aby każdy/a wymienił/a i narysował/a swoją ulubioną zabawę, sposób spędzania wolnego czasu.</p> <p>Potem zapraszamy dzieci na dywan, gdzie wcześniej rozłożyliśmy zdjęcia z serii „A ty w co się bawisz?”. Omawiamy rysunki dzieci a potem zdjęcia.</p> <p>Dyskutujemy na temat podobieństw w zabawach dzieci na całym świecie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zdjęcia „A ty w co się bawisz?”, kartki papieru a5 kredki 	<p>Ważny jest rozmiar papieru - im mniejszy, tym krótszy czas na wykonanie ćwiczenia.</p> <p>Warto również podkreślić, że polecenie dotyczy wszystkich zabaw oprócz gier komputerowych i innych opierających się jakiegokolwiek formie przemocy.</p>

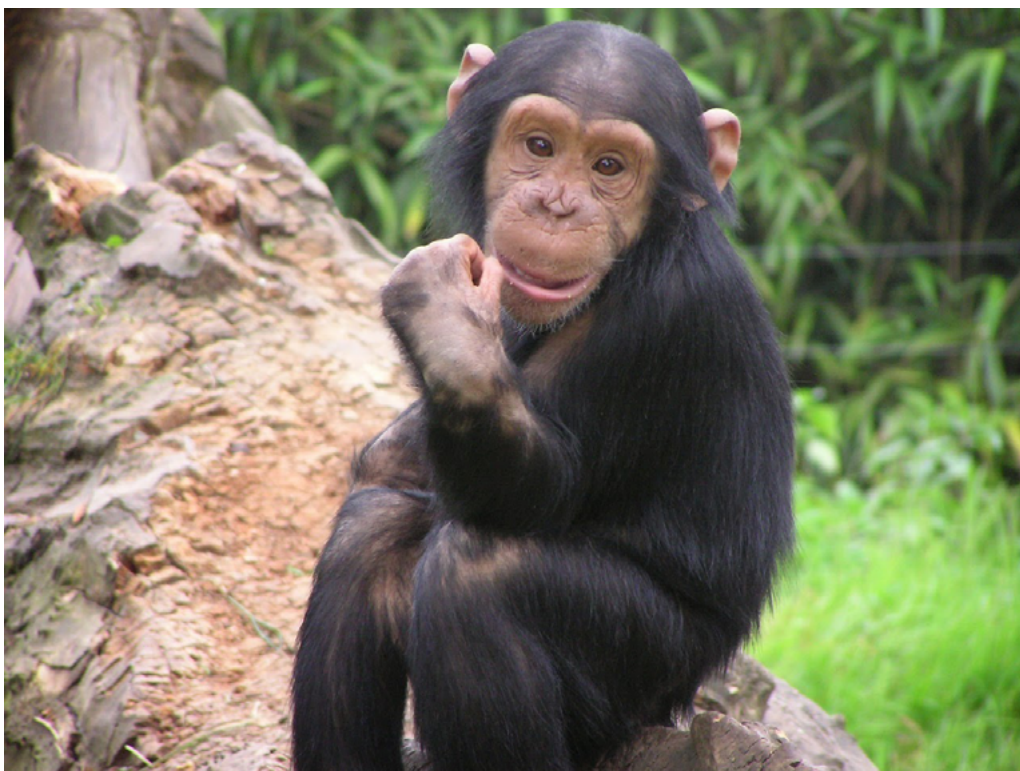
Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipchart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
20 minut	<ul style="list-style-type: none"> Stworek z innej planety -Pokazanie jedności ludzi w ich różnorodności. 	<p>Stworek z innej planety</p> <p>Trener/ka ponownie przedstawia stworka z innej planety dzieciom. Każdy/a dostanie stworka do ręki i ma mu odpowiedzieć na pytanie zaczynając zdanie od "wszystkie dzieci na świecie..." - szukamy podobieństw. Zachęca do tego, by zadawały pytania odnośnie rysunków swoich kolegów i koleżanek. Zwraca uwagę, że rysunki przedstawiają różnorodność ludzi na świecie. Wszyscy są różni, ale podobni w tym, że są ludźmi i w związku z tym często mają te same potrzeby i marzenia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Stworek z innej planety - figurka lub maskotka w niczym nie przypominająca istotę żyjącą na ziemi - ten sam z początku warsztatui 	<p>Jeżeli mamy czas, możemy też poprosić o udzielenie odpowiedzi na to pytanie poprzez rysunek. Na koniec zbieramy rysunki, wieszamy na ścianie lub kładziemy na ziemi i zapraszamy wszystkie dzieci do obejrzenia każdego z nich.</p>

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipczart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
10 minut	<ul style="list-style-type: none"> Ewaluacja 	<p>Ewaluacja</p> <p>Trener/ka odwołuje się do celów warsztatów, krótko podsumowuje co wydarzyło się na zajęciach a następnie informuje, że jest dla niego/jej ważne, by dowiedzieć, co sądzą o tych zajęciach.</p> <p>Trener/ka zadaje pytanie grupie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jakie były te zajęcia? (dopytujemy: ciekawe, nudne, trudne, łatwe, fajne? można też prosić o ustawienie się w wybranym miejscu przypisanym do danej odpowiedzi = np. jeśli ciekawe ustawiamy się pod oknem itp.) 2. Czego nowego dowiedziałeś się na zajęciach? Jeśli dużo było rzeczy nowych - ustawiamy się np. na jednym końcu sali, jeśli trochę nowych - po środku, jeśli w ogóle nic nie było nowego - na drugim końcu sali. 3. Jakie to uczucie być człowiekiem? 4. Jaki jest dla Ciebie świat? Czy chciałbyś/łabyś go bardziej poznać/odkryć? 5. Czy zaprosicie mnie jeszcze raz do wspólnej zabawy w odkrywanie świata i jego mieszkańców/ek? 	<ul style="list-style-type: none"> Zdjęcia „A ty w co się bawisz?”, kartki papieru a5 kredki 	<p>Ważny jest rozmiar papieru – im mniejszy, tym krótszy czas na wykonanie ćwiczenia.</p> <p>Warto również podkreślić, że polecenie dotyczy wszystkich zabaw oprócz gier komputerowych i innych opierających się jakiegokolwiek formie przemocy.</p>

Załączniki:

Załącznik A:

Zdjęcia: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/14914617@N00/), all creative commons

Załączniki:

Załącznik A:

Zdjęcia: [flickr.com](https://www.flickr.com), all creative commons

Załączniki:

Załącznik A:

Zdjęcia: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/14914502@N00/), all creative commons

Historia Muluken, Etiopia

Nazywam się Muluken i mam 7 lat. Mieszkam w wiosce zwanej Gerba Sefer, która jest położona wysoko w górach, w Etiopii. Blisko mojego domu znajduje się kanion. Chodzimy tam z moją siostrą i przyjaciółmi. Wspinamy się na skały, skąd można patrzeć w dal na wiele kilometrów i obserwujemy żyjące daleko małpy.

Mieszkam z moim tatą, moją starszą siostrą Esketsenaf i moją młodszą siostrą Mekdes. Moja babcia również mieszka z nami. Babcia jest wyjątkowa, ponieważ gotuje dla nas wszystkich i dba o nasz dom. Moja mama pracuje jako nauczycielka w szkole, która znajduje się 20 kilometrów od naszego domu.

Trudno jest jeździć tak daleko do pracy każdego dnia, dlatego mama przyjeżdża do domu na weekendy i święta. Mój wujek i jego rodzina mieszkają niedaleko. Spotykamy się codziennie. Czasami wujek pozwala mi jeździć na mule, który do niego należy. Moja kuzynka Zebawork jest dla mnie jak starsza siostra. Kolejną ważną osobą, która mieszka niedaleko mojego domu jest sołtys/najstarszy mieszkaniec wioski. Jest bardzo stary i mądry, a także miły dla nas, dzieci. W mojej wiosce bardzo łatwo jest znaleźć kogoś,

Załącznik B:

Listy dzieci zaczerpnięto z publikacji Your World My World opracowanej przez brytyjską organizację OXFAM
<http://www.oxfam.org.uk/education/resources/your-world-my-world>

kto przyłączy się do wspólnej zabawy. Moją ulubioną grą jest ta, w której bawimy się w „sklep”. Gramy także w grę zwaną „Segne maksegno”. To znaczy „poniedziałek i wtorek” i jest to rodzaj gry w klasy.

W tym roku po raz pierwszy poszłam do szkoły. Każdego dnia po śniadaniu chodzę tam z moją siostrą. Dojście zajmuje nam około 15 minut. Jestem w szkole od 7.30 rano do 12.30. Popołudniami do szkoły przychodzi inna grupa dzieci na drugą zmianę, ponieważ klasy są zbyt małe, aby wszyscy uczniowie/uczenice mogli/mogły się pomieścić w tym samym czasie.

Wiele dzieci w ogóle nie chodzi do szkoły, ponieważ ich rodzice mają gospodarstwo. Kiedy przychodzi czas orania ziemi lub żniw dużo dzieci jest potrzebnych do pracy na polu.

W moim domu nie ma bieżącej wody, dlatego jednym z moich obowiązków jest przynoszenie do domu czystej wody ze studni. Zawsze myjemy ręce przed jedzeniem. Innym moim obowiązkiem jest zbieranie drewna na opał. Przed pójściem spać, lubię rysować. Kiedy moja mama jest w domu lubię się do niej przytulać przed snem, a ona wtedy pije gorącą herbatę.

Historia Saszy

Nazywam się Sasza. Mam 8 lat i mieszkam w krainie zwanej Syberią, która znajduje się na terenie Rosji. Syberia zajmuje bardzo duży obszar, ale mieszka w niej niewielu ludzi, ponieważ w zimie jest tutaj bardzo zimno. Dlatego właśnie muszą ubierać się bardzo ciepło.

Mieszkam z moją mamą i ojczymem, moim bratem Vanya oraz moją siostrą Yulya. Moja babcia, którą nazywamy Babuszką, także mieszka z nami. Mam dwa zwierzątka – kota Pushok (co znaczy Puszysty) oraz psa Filka.

Mojego ojczyma z powodu pracy często nie ma w domu i od kiedy jestem najstarszym chłopcem w domu, dużo pomagam. Każdego poranka wstaję bardzo wcześnie. Pomagam w opiece nad Yulyą, pomagając jej się ubrać. Również pomagam w innych pracach w domu. Co dwa dni przynoszę wodę ze studni. Vanya często mi pomaga, co sprawia, że praca jest o wiele łatwiejsza. Pożyczamy sanki od naszego sąsiada, ponieważ bańki na mleko,

które napełniamy wodą, są bardzo ciężkie. Musimy razem współpracować, by móc przynieść wodę z powrotem do domu. Zabieramy ze sobą Filka. Zimą odśnieżam także drogę do domu i przynoszę drewno na opał.

Chodzę do szkoły, która nie jest daleko. Często biegnę do niej, tak by wyprzedzić pozostałe dzieci i zaskoczyć nauczyciela, że jestem pierwszy w szkole. W mojej klasie jest 14 dzieci. Lubię czytać historie, a podczas przerw grać w „berka” i „ciuciu babkę”. Po szkole, pomagam przygotować obiad. Jemy około 15.30. Jestem bardzo dobry w gotowaniu. W szczególności lubię przyrządzać naleśniki, które potem jemy z dżemem.

Życie na Syberii jest różne latem i zimą. W zimie, moją ulubioną zabawą jest robienie domku ze śniegu razem z Vanyą. Ulepienie domku ze śniegu zajmuje prawie cały dzień. W jego środku wygładzam wszystkie ściany, a potem lepię małe stoły, krzesła i łóżka ze śniegu.

Scenariusz jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0). Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów oraz Polskiej Akcji Humanitarnej. Utwór w tej wersji powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2016. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl>